

ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005

(2005 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ: 22)

[8 ਸਤੰਬਰ, 2009 ਤੱਕ ਸੋਧੇ ਅਨੁਸਾਰ] [15 ਜੂਨ, 2005]

ਹਰਿਕ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਬੜ੍ਹਾਵਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸੁਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅਮਲੀ ਸ਼ਾਸਨ-ਪੱਧਤੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਨੁਸੰਗਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ।

ਕਿਉਂਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ :

ਅਤੇ ਕਿਉਂਜੋ ਲੋਕਤੰਤਰ ਸੂਚਿਤ ਨਾਗਰਿਕ ਵਰਗ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲੋੜਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਕਾਜ-ਕਾਰਤਾ ਲਈ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਤ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤਿ-ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ;

ਅਤੇ ਕਿਉਂਜੋ ਵਾਸਤਵਿਕ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ, ਹੋਰ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜ-ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣਾ, ਸੀਮਤ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਣ ਸੰਭਾਵੀ ਹੈ;

ਅਤੇ ਕਿਉਂਜੋ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਸੁਰ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ;

ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝਕ ਸੂਚਨਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਭਾਰਤ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਫ਼ੌਜਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ-ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਐਕਟ ਬਣੇ :-

ਅਧਿਆਏ ।

ਪ੍ਰਾਰੰਭਕ

1. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005 ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।
- (2) ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਹੈ।
- (3) ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), ਧਾਰਾ 5 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2), ਧਾਰਾ 12, 13, 15, 16, 24, 27 ਅਤੇ 28 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਤੁਰਤ ਨਾਫਜ਼ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ

ਸੰਖੇਪ ਨਾਂ,
ਵਿਸਤਾਰ ਅਤੇ
ਅਰੰਭ।

ਦੇ ਬਾਕੀ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੌ ਵੀਹਵੇਂ ਦਿਨ ਤੋਂ ਨਾਫਜ ਹੋਣਗੇ।

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ।

2. ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੋਰਵੇਂ ਨਾ ਲੋੜੇ, -

(ੳ) "ਮੁਨਾਸਬ ਸਰਕਾਰ" ਦਾ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, -

(i) ਜੇ ਸੰਘ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਪਬੰਧਤ ਫੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ, ਗਠਿਤ, ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਧੀਨ, ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਸਾਰਵਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤ-ਪੋਸ਼ਤ ਹੈ, ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ;

(ii) ਜੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਪਬੰਧਤ ਫੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ, ਗਠਿਤ, ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਧੀਨ, ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਸਾਰਵਾਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿੱਤ-ਪੋਸ਼ਤ ਹੈ, ਮਤਲਬ ਹੈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ;

(ਅ) "ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ;

(ੲ) "ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪਦਨਾਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਪਦਨਾਮਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਾਇਕ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ;

(ਸ) "ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ" ਅਤੇ "ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ;

(ਹ) "ਸ਼ਕਤਵਾਨ ਅਥਾਰਟੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ -

(i) ਲੋਕ ਸਭਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਘ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਭਾ ਹੈ, ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭਾਪਤੀ ;

(ii) ਸਰਵ-ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ;

(iii) ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ;

(iv) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਤ ਜਾਂ ਗਠਿਤ ਫੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ ;

- (v) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ੇਦ 239 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ;
- (ਕ) "ਸੂਚਨਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਮੀਸੇ, ਈ-ਮੇਲ, ਰਾਵਾਂ, ਸਲਾਹਾਂ, ਪ੍ਰੈਸ ਰੀਲੀਜ਼, ਗਜ਼ਤੀ-ਪੱਤਰ, ਹੁਕਮ, ਲਾਗ-ਬੁੱਕਸ, ਮੁਆਇਦੇ, ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਪੇਪਰ, ਸੈਪਲ, ਮਾਡਲ, ਕਿਸੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਖੀ ਡਾਟਾ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੋਡੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੱਕ ਤੱਤਸਮੇਂ ਨਾਫਜ਼ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ;
- (ਖ) "ਮੁਕੱਰਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਮੁਨਾਸਬ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤਵਾਨ ਅਥਾਰਟੀ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਰਰ ;
- (ਗ) "ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ -
- (ੳ) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ;
- (ਅ) ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ;
- (ੲ) ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ;
- (ਸ) ਮੁਨਾਸਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਗਠਤ ਕੀਤੀ ਕੋਈ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਬੋਡੀ ਜਾਂ ਸਵੈ-ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, -
- (i) ਮੁਨਾਸਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਪਬੰਧਤ ਫੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰਵਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤ-ਪੋਸ਼ਤ ਬੋਡੀ ;
- (ii) ਮੁਨਾਸਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਪਬੰਧਤ ਫੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰਵਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤ-ਪੋਸ਼ਤ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ ;
- (ਘ) "ਰਿਕਾਰਡ" ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ -
- (ੳ) ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਫਾਈਲ ;
- (ਅ) ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਮਾਈਕਰੋਫਿਲਮ, ਮਾਈਕਰੋਫਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਫੈਸੀਮੀਲ;
- (ੲ) ਅਜਿਹੀ ਮਾਈਕਰੋਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਬਿੰਬ ਜਾਂ ਬਿੰਬਾਂ ਦਾ

ਪ੍ਰਤਿਰੂਪ (ਭਾਵੇਂ ਵੱਡਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ) ; ਅਤੇ

- (ਸ) ਕੰਪਿਊਟਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਯੰਤਰ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ;
- (ਛ) “ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ -
- ਕੰਮ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ;
 - ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਨੋਟ, ਟੁੱਕਾਂ ਜਾਂ ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਨਕਲਾਂ ਲੈਣਾ ;
 - ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਨਮੂਨੇ ਲੈਣੇ ;
 - ਡਿਸਕਟਾਂ, ਫਲਾਪੀਆਂ, ਟੇਪਾਂ, ਵੀਡੀਓ ਕੈਸਟਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪ੍ਰਿੰਟਆਊਟ ਰਾਹੀਂ ਸੂਚਨਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ, ਜਿਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਯੰਤਰ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ;
- (ਚ) “ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ;
- (ਛ) “ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ” ਅਤੇ “ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ;
- (ਜ) “ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪਦਨਾਮਤ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਦਨਾਮਤ ਸਹਾਇਕ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ;
- (ਝ) “ਤੀਜੀ ਧਿਰ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸੂਚਨਾ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਗਰਿਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਅਧਿਆਏ II

ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਾਧਾਂ

ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ।

3. ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ, ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

4. (1) ਹਰਿਕ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ -

ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ
ਦੀਆਂ ਬਾਧਾਂ।

- (ੳ) ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਠੀਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇੰਡੈਕਸ ਲਗਾ ਕੇ ਰਖੇਗੀ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਖਾ ਬਣਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਪਿਊਟਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਮੁਨਾਸਬ ਹੈ, ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੀ ਉਪਲੱਭਤਤਾ ਦੇ ਤਾਬੇ, ਕੰਪਿਊਟਰੀਕਰਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਸਿਸਟਮਾਂ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਨੈੱਟਵਰਕ ਰਾਹੀਂ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਸੌਖੀ ਹੋਵੇ ;
- (ਅ) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਕ ਸੌ ਵੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ -
- (i) ਆਪਣੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਵੇਰਵੇ, ਕਾਜਕਾਰ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ;
 - (ii) ਆਪਣੇ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਰਤੱਵ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ;
 - (iii) ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੇ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਵਿਚ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਜਾਬਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਚੈਨਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ;
 - (iv) ਆਪਣੇ ਕਾਜਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਨਾਮ ;
 - (v) ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਾਜਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮ, ਵਿਨਿਯਮ, ਹਦਾਇਤਾਂ, ਮੈਨੂਅਲ, ਰਿਕਾਰਡ ;
 - (vi) ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਾ ਵਿਵਰਣ ;
 - (vii) ਕਿਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਵੇਰਵੇ, ਜੋ ਉਸਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ;
 - (viii) ਅਜਿਹੇ ਬੋਰਡਾਂ, ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੋਡੀਆਂ ਜੋ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਭਾਗ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ, ਗਠਤ ਹੋਣ ਅਤੇ

ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੋਰਡਾਂ, ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੋਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇੱਕਤਰਤਾਵਾਂ ਜਨਤਾ ਲਈ ਖੁੱਲੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਇੱਕਤਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੱਕ ਜਨਤਾ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਹੋਵੇਗੀ, ਦਾ ਵਿਵਰਣ ;

- (ix) ਆਪਣੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ;
 - (x) ਆਪਣੇ ਹਰੇਕ ਅਫ਼ਸਰ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਮਾਸਕ ਮਿਹਨਤਾਨਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਯਥਾ ਉਪਬੰਧਤ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ;
 - (xi) ਸਾਰੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ, ਤਜਵੀਜ਼ਤ ਖਰਚ ਅਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਹਰੇਕ ਏਜੰਸੀ ਲਈ ਟਿੱਕਿਆ ਖੱਜਟ ;
 - (xii) ਉਪਦਾਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਤਕਮੀਲ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟਿੱਕੀਆਂ ਰਾਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਬਿਉਰੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ;
 - (xiii) ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ, ਪਰਮਿਟਾਂ ਜਾਂ ਅਖਤਿਆਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ;
 - (xiv) ਕਿਸੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਬਾਰੇ ਬਿਉਰੇ ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਣ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਤ ਹੋਣ ;
 - (xv) ਸੂਚਨਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲੱਬਧ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਜਾਂ ਰੀਡਿੰਗ ਰੂਮ ਦੇ, ਜੇ ਉਹ ਲੋਕ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ, ਕੰਮ ਦੇ ਘੰਟੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ;
 - (xvi) ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ, ਪਦ-ਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ;
 - (xvii) ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਸੂਚਨਾ ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਰਿਕ ਸਾਲ ਮਿਤੀ ਅੰਤ ਤੱਕ ਠੀਕ ਕਰੇਗੀ ;
- 2) ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਾਰੇ ਸੁਸੰਗਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰੇਗੀ ;
- (ਸ) ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਜਾਂ ਅਧ-ਨਿਆਇਕ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਏਗੀ।

(2) ਹਰਿਕ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਯਤਨ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਚੁਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਅ) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵੈ-ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਵਕਫ਼ਿਆਂ ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਨਟਰਨੈੱਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇੰਨੀ ਕੁ ਸੂਚਨਾ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਘੱਟ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪਵੇ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ, ਹਰਿਕ ਸੂਚਨਾ ਵਿਸਤਾਰਪੁਰਬਕ ਅਜਿਹੇ ਰੂਪ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚ ਹੋਵੇ।

(4) ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ, ਲਾਗਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ, ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੰਸੂਚਨਾ ਦਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰਸਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਕੋਲ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਤ ਹੋਵੇ, ਸੰਭਵ ਹੋਂਦ ਤੱਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਫ਼ਤ ਜਾਂ ਮਾਧਿਅਮ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਲਾਗਤ ਤੇ ਜਾਂ ਫ਼ਪਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੇ, ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ - ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਤੇ (4) ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ "ਪ੍ਰਸਾਰਤ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਨੋਟਿਸ ਬੋਰਡਾਂ, ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰਾਂ, ਲੋਕ ਐਲਾਨਾਂ, ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਸਾਰਨਾਂ, ਇਨਟਰਨੈੱਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ ਜਾਂ ਸੰਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ।

5. (1) ਹਰਿਕ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਬਣਨ ਤੋਂ ਸੌ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਸਾਸ਼ਨਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵਜੋਂ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਤ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਪਦਨਾਮਤ ਕਰੇਗੀ ਜਿੰਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੂਚਨਾ ਲੈਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ।

ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ
ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ
ਪਦ-ਨਾਂ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਹਰਿਕ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਬਣਨ ਤੋਂ ਸੌ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਹਰੇਕ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਪੱਧਰ ਤੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਪ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਤੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਾਇਕ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਹਾਇਕ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਵਜੋਂ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਤ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਜਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਉਲਿਖਤ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਤ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਇਕ ਅਫ਼ਸਰ ਪਦਨਾਮਤ ਕਰੇਗੀ ;

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸੂਚਨਾ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਦਰਖਾਸਤ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਾਇਕ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਹਾਇਕ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ,

ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਉੱਤਰ ਦੇ ਲਈ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਲਿਖਤ ਮੁੱਦਤ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਾਉਣ ਵੇਲੇ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮੁੱਦਤ ਹੋਰ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(3) ਹਰਿਕ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਵੇਗਾ।

(4) ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਫਸਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦਾ ਉਚਿਤ ਨਿਸਤਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ।

(5) ਕੋਈ ਅਫਸਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਲੰਘਣ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ।

6. (1) ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਾਧਨ ਰਾਹੀਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਫ਼ੀਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ -

(ੳ) ਸਬੰਧਤ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਨੂੰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ ;

(ਅ) ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਾਇਕ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਹਾਇਕ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਨੂੰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਉਲਿਖਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਬੇਨਤੀ ਕਰੇਗਾ :

ਪਰੰਤੂ ਜਿਥੇ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਉਥੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਜੁਬਾਨੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਾਰੀ ਵਾਜਬ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਵੇਗਾ।

(2) ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਦਰਖਾਸਤਕਾਰ ਤੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਵੇਰਵੇ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਦੇ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ, ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਲੋੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(3) ਜਿੱਥੇ, ਕੋਈ ਦਰਖਾਸਤ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ -

- (i) ਜੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਤ ਹੈ ; ਜਾਂ
- (ii) ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਜਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜਿਆਦਾ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਹ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਦਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਭਾਗ ਨੂੰ, ਜੋ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਬਾਰੇ, ਦਰਖਾਸਤਕਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇਵੇਗੀ :

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਰਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਰਖਾਸਤ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਜਿੰਨੀ ਛੋਟੀ ਅਮਲਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰੰਤੂ ਹਰ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਦਰਖਾਸਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਪੰਜ ਦਿਨ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

7. (1) ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਪਰੰਤੁਕ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਪਰੰਤੁਕ ਦੇ ਤਾਬੇ, ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਜਿੰਨੀ ਸ਼ੀਘਰਤਾ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਹਰ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਅਜਿਹੀ ਫੀਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੇ ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੂਚਨਾ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਵਾਏਗਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰੇਗਾ :

ਬੇਨਤੀ ਦਾ
ਨਿਪਟਾਰਾ।

ਪਰੰਤੂ ਜਿਥੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਨ ਜਾਂ ਸੁਰੱਤਰਤਾ ਨਾਲ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਹ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਠਤਾਲੀ ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

(2) ਜੇ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਲਿਖਤ ਮੁਦੱਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਸੂਚਨਾ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੀਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, -

(ੳ) ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੀ, ਸੂਚਨਾ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲਾਗਤ

ਵਜੋਂ, ਹੋਰ ਫ਼ੀਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਰਰ ਫ਼ੀਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਮ ਕੱਢਣ ਲਈ ਲਾਏ ਗਏ ਲੇਖਿਆਂ ਸਹਿਤ, ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਫ਼ੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਤਲਾਹ ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ ਉਕਤ ਇਤਲਾਹ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਫ਼ੀਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਂਦੀ ਮੁੱਦਤ ਨੂੰ, ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਤੀਹ ਦਿਨ ਦੀ ਮੁੱਦਤ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ :

(ਅ) ਚਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫ਼ੀਸ ਦੀ ਰਕਮ ਜਾਂ ਉਪਲੱਬਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਰੂਪ ਬਾਰੇ, ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ, ਸਮਾਂ ਸੀਮਾਂ, ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੂਪ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਇਤਲਾਹ ਭੇਜੇਗਾ।

(4) ਜਿੱਥੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਸੰਵੇਦਕ ਤੌਰ ਤੇ ਨਕਾਰਾ ਹੈ, ਉਥੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਸੂਚਨਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ।

(5) ਜਿੱਥੇ ਸੂਚਨਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ, ਛਪੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਉਪਲੱਬਧ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਦਰਖ਼ਾਸਤਕਾਰ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ, ਅਜਿਹੀ ਫ਼ੀਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ :

ਪਰੰਤੂ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਰਰ ਫ਼ੀਸ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਜੋ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਨਾਸਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਕੋਈ ਫ਼ੀਸ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(6) ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਸੂਚਨਾ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

(7) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀ-ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗਾ।

(8) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਹੈ ਉਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ. ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ. -

- (i) ਅਜਿਹੀ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ;
- (ii) ਉਹ ਮੁਦੱਤ, ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ ; ਅਤੇ
- (iii) ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ, ਸੰਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ।

(9) ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਲੱਬਧ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦਾ ਅਣ-ਅਨੁਪਾਤਕ ਤੌਰ ਤੇ ਰੁੱਖ ਨਾ ਮੌਜੂਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪੁੱਛ ਆਗਿਆ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਨਾ ਹੋਵੇ।

8. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਹੇਠ-ਲਿਖੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਾਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, -

ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੋਂ ਛੋਟ।

- (ਊ) ਸੂਚਨਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ, ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਯੁੱਧ-ਨੀਤੀ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤ, ਬਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਉਕਸਾਉਣ ਵੱਲ ਲਿਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ ;
- (ਅ) ਸੂਚਨਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਜਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ;
- (ੲ) ਸੂਚਨਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਨਾਲ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਭੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ;
- (ੳ) ਸੂਚਨਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਣਜਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਵਪਾਰ ਭੇਦ ਜਾਂ ਬੌਧਿਕ ਸੰਪੱਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਤੱਕ ਸ਼ਕਤਵਾਨ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਲੋੜਦਾ ਹੈ ;
- (ੴ) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਕ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਲੱਬਧ ਸੂਚਨਾ, ਜਦ ਤੱਕ ਸ਼ਕਤਵਾਨ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਲੋੜਦਾ ਹੈ ;
- (ਕ) ਕਿਸੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ;
- (ਖ) ਸੂਚਨਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਨ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਫ਼ਸ ਕਰਨ ਜਾਂ

ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਸੂਚਨਾ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਰੇਗਾ ;

- (ਗ) ਸੂਚਨਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤਫ਼ਤੀਬ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਫੌਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਟਿਓਨ ਵਿੱਚ ਅਤਰਨ ਪਵੇਗੀ ;
- (ਘ) ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਕਾਗਜ਼-ਪੱਤਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ, ਸਕੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ :

ਪਰੰਤੂ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ ਹਨ, ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਏ ਜਾਣ ਤੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਾਏ ਜਾਣਗੇ :

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੋਰ ਕਿ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜੋ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਛੋਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ :

- (ਛ) ਸੂਚਨਾ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੂਚਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸਰਗਰਮੀ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਏਕਾਂਤ ਤੇ ਅਣ-ਉਚਿਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਉਚਿਤ ਹੈ :

ਪਰੰਤੂ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

1923 ਦਾ 19

(2) ਸਰਕਾਰੀ ਭੇਦ ਐਕਟ, 1923 ਵਿੱਚ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵੀ, ਕੋਈ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਸੂਚਨਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕੇਗੀ ਜੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਨਾਲ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ੳ), (ੲ) ਅਤੇ (ਘ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ, ਕਿਸੀ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ, ਵਾਕਿਆ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਜੋ ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਘਟੀ ਸੀ ਜਾਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ :

ਪਰੰਤੂ ਜਿਥੇ ਉਸ ਤਰੀਕ ਬਾਬਤ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਕਤ ਮੁਦੱਤ ਦੀ

ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਉਪਬੰਧਤ ਆਮ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਮ ਹੋਵੇਗਾ।

9. ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਸੂਚਨਾ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਉਥੇ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਜਿਥੇ ਪਹੁੰਚ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਕਾਪੀ-ਰਾਈਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਪਲਚੀ ਹੈ।

10. (1) ਜਿਥੇ ਸੂਚਨਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੈ ਉਥੇ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਉਸ ਭਾਗ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਾਈ ਜਾ ਸਕੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਭਾਗ ਤੋਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ਦਰਜ ਹੈ, ਵਾਜਬ ਤੌਰ ਤੇ ਅਲੱਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ।

(2) ਜਿਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਦਰਖਾਸਤਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਦੇਵੇਗਾ, ਕਿ —

- (ੳ) ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਕੇਵਲ ਉਹ ਭਾਗ ਹੀ, ਉਸ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਉਸ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੈ, ਅਲੱਗ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- (ਅ) ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਲਈ ਕਾਰਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਤੇ, ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ, ਜਿਸ ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਰਣੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ;
- (ੲ) ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਅਹੁਦਾ;
- (ਸ) ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਈ ਗਈ ਫੀਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਫੀਸ ਦੀ ਉਹ ਰਕਮ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਦਰਖਾਸਤਕਾਰ ਤੋਂ ਲੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ
- (ਹ) ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਨਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ, ਚਾਰਜ ਕੀਤੀ ਫੀਸ ਦੀ ਰਕਮ ਜਾਂ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਾਈ ਗਈ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਰੂਪ ਦੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ(1) ਅਧੀਨ ਉਲਿਖਤ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਦੇ ਵੇਰਵੇ, ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ, ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੂਪ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨਜ਼ਰਬਾਨੀ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ।

ਕੁੱਝ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਧਾਰ।

ਅਲੱਗ ਕਰਨ ਯੋਗਤਾ।

ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੀ ਸੂਚਨਾ।

11. (1) ਜਿਥੇ, ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਦੀ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਤ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਗੁਪਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਥੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਤ ਹੋਵੇ, ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਦੀ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਤ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿ ਕੀ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਜੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਮੰਗ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗਾ :

ਪਹਿਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਵਣਜਕ ਭੇਦਾਂ ਦੀ ਸੂਚਤ ਦੇ ਸਿਵਾਏ, ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਹਿੱਤ, ਅਜਿਹੀ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੰਭਵ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਹਾਨੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵ-ਪੂਰਨ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ(1) ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਤ ਹੋਵੇ, ਦੁਆਰਾ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਅਜਿਹੀ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਤਜਵੀਜ਼ਤ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀ-ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(3) ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਤ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਚਾਲੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਤੀ-ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਬਾਬਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਸੂਚਨਾ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਦੇਵੇਗਾ।

(4) ਉਪ-ਧਾਰਾ(3) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤੀਜੀ ਧਿਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਅਧਿਆਏ III

ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ।

12. (1) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਵਾਲੀ ਇਕ ਬੋਝੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗੀ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਕਰੇਗੀ।

(2) ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੇਠ-ਲਿਖਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲਕੇ ਬਣੇਗਾ —

(ੳ) ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ; ਅਤੇ

(ਅ) ਦਸ ਤੋਂ ਨਾ ਵੱਧ, ਉਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਿੰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਜਾਣ।

(3) ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ-ਲਿਖਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲਕੇ ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ —

(i) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਹੋਵੇਗਾ;

(ii) ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਨੇਤਾ; ਅਤੇ

(iii) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸੰਘ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ।

ਵਿਆਖਿਆ,— ਸ਼ਿਕੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ, ਇਥੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਇਕੱਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਗਰੁਪ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਸਧਾਰਨ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿੱਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ-ਮੁਖਤਿਆਰ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਨਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

(5) ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ, ਪ੍ਰਬੰਧ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ, ਜਨਸੰਪਰਕ ਮਾਧਿਅਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਜਰਬਾ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੁਹਰਤ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਗੇ।

(6) ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸੰਸਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਸੰਘ ਰਾਜ-ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਲਾਭ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

(7) ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਦਰ-ਮੁਕਾਮ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਦੀ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।

ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਅਉਧ
ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ
ਸ਼ਰਤਾਂ।

13. (1) ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੋਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਉਧ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਧਾਰਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ :

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿ ਕੋਈ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪੈਂਹਟ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੱਕ ਉਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਹੁਦਾ ਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਹਰਿਕ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੋਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਅਉਧ ਲਈ ਜਾਂ ਪੈਂਹਟ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੱਕ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ, ਅਹੁਦਾ ਧਾਰਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਮੁੜ-ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ :

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿ ਹਰਿਕ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਤੇ, ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ(3) ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਲਈ ਪਾਤਰ ਹੋਵੇਗਾ :

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੋਰ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਅਉਧ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(3) ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨਿਮਿੱਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਦੇ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫਾਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਸਹੀ ਪਾਵੇਗਾ।

(4) ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਆਪਣੇ ਦਸਖ਼ਤਾਂ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਸਕੇਗਾ :

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਉਲਿਖਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

(5) ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਵੇਤਨ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਹੋਰ ਨਿਬੰਧਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ,—

(ੳ) ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਉਹ ਹੀ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਹਨ;

(ਅ) ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਉਹ ਹੀ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਹਨ :

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿ ਜੇ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ

ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਆਪਣੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵਲੀ ਸੇਵਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਨਿਰਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਜਖਮ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਵੇਤਨ ਵਿੱਚੋਂ, ਉਸ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਭਾਗ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਿਵਰਤਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਗਰੈਚੂਇਟੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਤੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਫ਼ਾਇਦਿਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਰਕਮ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ :

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੋਰ ਕਿ ਜੇ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਜਾਂ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਤ ਕਿਸੇ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਪੂਰਬਲੀ ਸੇਵਾ ਬਾਰੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਫ਼ਾਇਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਵੇਤਨ ਵਿੱਚੋਂ, ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਫ਼ਾਇਦਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਰਕਮ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵੇਤਨ, ਭੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਲਾਭਕਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਦਲ-ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(6) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨੇ ਅਫ਼ਸਰ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਵਾਏਗੀ, ਜਿੰਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਜਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜ-ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਵੇਤਨ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਿਬੰਧਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ।

14. (1) ਉਪ-ਧਾਰਾ(3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ, ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਤਦ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦ ਸਰਵ-ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹਵਾਲੇ ਤੇ ਜਾਂਚ ਪਿੱਛੋਂ, ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਤ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ।

(2) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਉਸ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ,

ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਰਵ-ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਹਵਾਲੇ ਤੇ ਸਰਵ-ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ, ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ(1) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਸਕੇਗਾ ਜੇ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਤ ਹੋਵੇ,—

(ੳ) ਦੀਵਾਲੀਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਜਾਂ

(ਅ) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਿੱਧ-ਦੋਸ਼ ਨਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਸਦਾਚਾਰਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ

(ੲ) ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਅਉਧ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੇਤਨਕ ਨਿਯੋਜਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਜਾਂ

(ਸ) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਦੁਰਬਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਜਾਂ

(ਹ) ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਤੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹਿੱਤ ਅਰਜਤ ਕਰ ਲਏ ਹੋਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਜਕਾਰਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ।

(4) ਜੇ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਮਿੱਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਮੁਆਇਦੇ ਜਾਂ ਕਰਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਹਿੱਤ-ਬੱਧ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਗਮਤ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਭਿਆਂ ਤੋਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਜਾਂ ਉਪਲੱਭਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ(1) ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ, ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਧਿਆਏ IV

ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ
ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ
ਗਠਨ।

15. (1) ਹਰਿਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, (ਰਾਜ ਦਾ ਨਾਂ) _____ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਬੋਝੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗੀ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਜਕਾਰ ਕਰੇਗੀ।

(2) ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੇਠ-ਲਿਖਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣੇਗਾ --

(ੳ) ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ; ਅਤੇ

(ਅ) ਦਸ ਤੋਂ ਨਾ ਵੱਧ, ਉਨ੍ਹੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਿਨ੍ਹੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਜਾਣ।

(3) ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ-ਲਿਖਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲਕੇ ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, —

(i) ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਹੋਵੇਗਾ ;

(ii) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਨੇਤਾ ; ਅਤੇ

(iii) ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ।

ਵਿਆਖਿਆ, — ਸ਼ੱਕੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ, ਇਥੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਇਕੱਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਨੇਤਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਸਧਾਰਨ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ-ਮੁਖਤਿਆਰ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਨਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

(5) ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ, ਪ੍ਰਬੰਧ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ, ਜਨ-ਸੰਪਰਕ ਮਾਧਿਅਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੁਹਰਤ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਗੇ।

(6) ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸੰਸਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਸੰਘ ਰਾਜ-ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਰ ਹੋਵੇ, ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਲਾਭ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

(7) ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਦਰ-ਮੁਕਾਮ ਅਜਿਹੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਉਲਿਖਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।

ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਅਉਧ
ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ
ਸ਼ਰਤਾਂ।

16. (1) ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੋਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਅਉਧ ਲਈ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਧਾਰਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ :

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿ ਕੋਈ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪੈਂਹਟ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਹਰਿਕ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੋਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਅਉਧ ਲਈ ਜਾਂ ਪੈਂਹਟ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੱਕ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ, ਅਹੁਦਾ ਧਾਰਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਮੁੜ-ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ :

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿ ਹਰਿਕ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਤੇ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ(3) ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਲਈ ਪਾਤਰ ਹੋਵੇਗਾ :

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੋਰ ਕਿ ਜਿਥੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਅਉਧ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(3) ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਜਪਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਨਿਮਿੱਤ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਦੇ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫਾਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਸਹੀ ਪਾਵੇਗਾ।

(4) ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਆਪਣੇ ਦਸਖ਼ਤਾਂ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਸਕੇਗਾ :

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 17 ਅਧੀਨ ਉਲਿਖਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

(5) ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਵੇਤਨ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਹੋਰ ਨਿਬੰਧਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ—

(ੳ) ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਉਹੀ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਹਨ ;

(ਅ) ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਉਹੀ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀਆਂ ਹਨ :

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿ ਜੇ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ

ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਆਪਣੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਪੂਰਬਲੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਨਿਰਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਜਖ਼ਮ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਉਸਦੇ ਵੇਤਨ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਭਾਗ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਿਵਰਤਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਗ੍ਰਿਊਇਟੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਫ਼ਾਇਦਿਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਰਕਮ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ :

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੋਰ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਜਾਂ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਤ ਕਿਸੇ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਪੂਰਬਲੀ ਸੇਵਾ ਬਾਰੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਫ਼ਾਇਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਵੇਤਨ ਵਿੱਚੋਂ, ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਫ਼ਾਇਦਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਰਕਮ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ :

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵੇਤਨ, ਭੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪਿੱਛੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਲਾਭਕਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਦਲ-ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(6) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹੇ ਅਫ਼ਸਰ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਾਏਗੀ, ਜਿੰਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਵੇਤਨ ਅਤੇ ਭੱਤਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਿਬੰਧਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ।

17. (1) ਉਪ-ਧਾਰਾ(3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ, ਕੇਵਲ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਤਦ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦ ਸਰਵ-ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹਵਾਲੇ ਤੇ ਜਾਂਚ ਪਿੱਛੋਂ, ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ।

(2) ਰਾਜਪਾਲ, ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਰਵ-ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਹਵਾਲੇ ਤੇ ਸਰਵ-ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ, ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦਫ਼ਤਰ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਵੀ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ(1) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਰਾਜਪਾਲ, ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਸਕੇਗਾ, ਜੇ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, —

(ੳ) ਦਿਵਾਲੀਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ; ਜਾਂ

(ਅ) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਿੱਧ-ਦੋਸ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਪਿਛੋ ਜੋ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਸਦਾਚਾਰਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ; ਜਾਂ

(ੲ) ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਅਉਧ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੇਤਨਕ ਨਿਯੋਜਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ; ਜਾਂ

(ਸ) ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਦੁਰਬਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਜਾਂ

(ਹ) ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਤੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹਿੱਤ ਅਰਜਤ ਕਰ ਲਏ ਹੋਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਜਕਾਰਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ।

(4) ਜੇ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਿਮਿੱਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਮੁਆਇਦੇ ਜਾਂ ਕਰਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਹਿੱਤਬੱਧ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਗਮਤ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਹੋਰਵੇਂ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਿਆਂ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਜਾਂ ਉਪਲੱਭਤਾ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ(1) ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਧਿਆਏ V

ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਜਕਾਰ, ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਡੈਂਟ

ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਜਕਾਰ।

18. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਕਰਤੱਵ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ,—

(ੳ) ਜੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਜਿਹੇ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਾਇਕ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਹਾਇਕ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੂਚਨਾ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲਈ, ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ(1) ਵਿੱਚ ਉਲਿੱਖਤ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ;

(ਅ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਸੂਚਨਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਲਈ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ;

(ੲ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਲਿੱਖਤ ਸਮਾ-ਸੀਮਾ ਅੰਦਰ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਲਈ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ;

(ਸ) ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਫ਼ੀਸ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨਾ ਲੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਨਾਵਾਜਬ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ;

(ਹ) ਜਿਸਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪੂਰਣ, ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਝੂਠੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਕ) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰੀਕਾਰਡਾਂ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ।

(2) ਜਿੱਥੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ, ਉਥੇ ਉਹ ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਅਰੰਭ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।

(3) ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਹੇਠ-ਲਿਖੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ, 1908 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਦਾਵੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ :—

1908 ਦਾ 5

(ੳ) ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਹਾਜਰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਹੁੰ

ਤੇ ਜੁਥਾਨੀ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ;

(ਅ) ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਨਿਰੀਖਣ ਲੋੜਨਾ ;

(ੲ) ਹਲਫ਼ੀਆ-ਬਿਆਨ ਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ;

(ਸ) ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ;

(ਹ) ਗਵਾਹਾਂ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ; ਅਤੇ

(ਕ) ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ, ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

(4) ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਅਸੰਗਤ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਕਰ ਸਕੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਪੀਲ।

19. (1) ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ(1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ(3) ਦੇ ਖੰਡ (ੳ) ਵਿੱਚ ਉਲਿੱਖਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਫ਼ੈਸਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਦੇ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖਤ ਹੈ, ਉਸ ਮੁਦੱਤ ਦੇ ਗੁਜ਼ਰਨ ਤੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੇ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕੇਗਾ, ਜੋ ਹਰੇਕ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਤੋਂ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਹੋਵੇ :

ਪਰੰਤੂ ਅਜਿਹਾ ਅਫ਼ਸਰ ਤੀਹ ਦਿਨ ਦੀ ਮੁਦੱਤ ਗੁਜ਼ਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਅਪੀਲ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਸਕੇਗਾ, ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਤੀਜੀ ਪਿਰ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਸਬੰਧਤ ਤੀਜੀ ਪਿਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ, ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ(1) ਅਧੀਨ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਉਸ ਤਰੀਕ-ਚੌਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਵਾਸਤਵਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,

ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ :

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਗੁਜ਼ਰਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅਪੀਲ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਸਕੇਗਾ, ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ।

(4) ਜੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇਗਾ।

(5) ਅਪੀਲ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਕਿ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂ-ਉਚਿਤ ਸੀ, ਉਸ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

(6) ਉਪ-ਧਾਰਾ(1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜੋ ਕਲਮਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਅਜਿਹੀ ਵਧਾਈ ਗਈ ਮੁੱਢਲੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜਾਲੀ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਵੱਧਦੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(7) ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

(8) ਆਪਣੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਹੇਠ-ਲਿਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ —

(ੳ) ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਲੋੜਨਾ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣਾ ਸੁਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ-ਲਿਖੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ :—

- (i) ਸੂਚਨਾ ਤਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਾਉਣਾ, ਜੋ ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ;
- (ii) ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ;
- (iii) ਕੁਝ ਕੁ ਸੂਚਨਾ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ;
- (iv) ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ, ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨਾ;

- (v) ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ;
- (vi) ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਅ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਇਕ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਾਉਣਾ।
- (ਅ) ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਾਰ ਨੂੰ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹਾਨੀ ਜਾਂ ਹੋਏ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਲੋੜਨਾ;
- (ੲ) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਪਬੰਧਤ ਡੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਡੰਨ ਅਰੋਪਣਾ ;
- (ਸ) ਦਰਖਾਸਤ ਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ।

(9) ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ, ਅਜਿਹੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨੋਟਿਸ ਦੇਵੇਗਾ।

(10) ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਅਪੀਲ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਅਜਿਹੇ ਜਾਬਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਡੰਨ।

20. (1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਲਿੱਖਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਗਲਤ, ਅਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਦਿਨ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦਰਖਾਸਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੋ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਦਾ ਡੰਨ ਅਰੋਪ ਸਕੇਗਾ ਐਪਰ ਅਜਿਹੇ ਡੰਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਪੱਚੀ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ:

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਤੇ ਕੋਈ ਡੰਨ ਅਰੋਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੋਰ ਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ, ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵਾਜਬ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਤੇ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੇਂਦਰੀ

ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਦੇ ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੂਚਨਾ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਲੰਖਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਗਲਤ, ਅਪੂਰਣ ਜਾਂ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਈ ਹੈ ਉੱਥੇ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਦੇ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

ਅਧਿਆਏ VI

ਫੁਟਕਲ

21. ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਨੇਕ-ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਿਤਵਤ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਦਾਵਾ, ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

22. ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਸਰਕਾਰੀ ਭੇਦ ਐਕਟ, 1923 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਤੱਤਸਮੇਂ ਨਾਫ਼ਜ਼ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਉਸ ਤੋਂ ਅਸੰਗਤ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣਗੇ।

23. ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਾਵਾ, ਦਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਤੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰਵੇਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਜਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

24. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੋਈ ਗੱਲ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਗੁਪਤ ਵਾਕਫ਼ੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਦੂਜੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਲੰਖਤ ਹਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ:

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿ ਭਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਮੁਨੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅਪਵਰਜਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ:

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੋਰ ਕਿ ਮੁਨੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੂਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਸੂਚਨਾ ਕੇਵਲ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ

ਨੇਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਬਚਾਉ।

ਐਕਟ ਦਾ ਪਰਮ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣਾ।

1923 ਦਾ 19

ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਰੋਕ।

ਕੁਝ ਕੁ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦਾ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣਾ।

ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਪੰਤਾਲੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(2) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ, ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੁਪਤ ਵਾਕਫ਼ੀ ਜਾਂ ਸਰੱਖਿਆ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਲਿੱਖਤ ਕਿਸੇ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਲੋਪ ਕਰਕੇ, ਸੋਧ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਲੋਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰਿਕ ਅਧਿਸੂਚਨਾ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(4) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ, ਅਜਿਹੀ ਗੁਪਤ ਵਾਕਫ਼ੀ ਅਤੇ ਸਰੱਖਿਆ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਅਜਿਹੇ ਸੰਗਠਨ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਉਲਿੱਖਤ ਕਰੇ:

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿ ਭਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅਪਵਰਜਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ:

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੋਰ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੂਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਕੇਵਲ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਪੰਤਾਲੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(5) ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰਿਕ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਾਨਿਟਰ ਕਰਨਾ
ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ
ਕਰਨਾ।

25. (1) ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਅਮਲਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਸ ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਨਕਲ ਮੁਨਾਸਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ।

(2) ਹਰੇਕ ਮੰਤ੍ਰਾਲਾ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗ, ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੋਕ-ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਇਕੱਤਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਵਾਏਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ, ਉਸ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਦੇਣ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ।

(3) ਹਰੇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬੰਧਤ ਹੈ,

ਹੇਠ-ਲਿਖਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਥਨ ਹੋਵੇਗਾ:-

- (ੳ) ਹਰੇਕ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ;
- (ਅ) ਅਜਿਹੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿੱਥੇ ਦਰਖਾਸਤਕਾਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਰਣ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਹ ਉਪਬੰਧ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਵਾਰ, ਅਜਿਹੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ;
- (ੲ) ਨਜਰਸਾਨੀ ਦੇ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਪਰਿਣਾਮ;
- (ਸ) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਅਫ਼ਸਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵੇਰਵੇ;
- (ਹ) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਹਰੇਕ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਾਂ ਦੀ ਰਕਮ;
- (ਕ) ਕੋਈ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਦਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ;
- (ਖ) ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਲਈ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕਾਮਨ ਲਾਅ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਬਿਹਤਰੀ, ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਣ, ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਮਲਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੁਸੰਗਤ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
- (4) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਪਿੱਛੋਂ, ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਅਮਲਸ਼ੀਲ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇਕ ਨਕਲ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੇ ਅੱਗੇ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਦੋ ਸਦਨ ਹਨ ਉੱਥੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੇ ਅੱਗੇ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦਾ ਇੱਕ ਸਦਨ ਹੈ ਉੱਥੇ ਉਸ ਸਦਨ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰਖਵਾਏਗੀ।
- (5) ਜੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕਾਜਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮ ਉਲਿੱਖਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਉਸ

ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਅਨੁਰੂਪਤਾ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ. ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।

ਮੁਨਾਸਬ ਸਰਕਾਰ
ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ।

26. (1) ਮੁਨਾਸਬ ਸਰਕਾਰ, ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੇ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ :-

- (ੳ) ਲੋਕਾਂ ਦੀ, ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਅਣਗੌਲੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੀ, ਇਸ ਬਾਬਤ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਚਿਤਵਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਅਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰ ਸਕੇਗੀ;
- (ਅ) ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖੰਡ (ੳ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਖੁੱਦ ਜਿੰਮਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰ ਸਕੇਗੀ;
- (ੲ) ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਬੜਾਵਾ ਦੇ ਸਕੇਗੀ;
- (ਸ) ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਤ ਹੋਵੇ, ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਲਈ ਸੁਸੰਗਤ ਸਿਖਲਾਈ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰ ਸਕੇਗੀ।

(2) ਮੁਨਾਸਬ ਸਰਕਾਰ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਅਠਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰੂਪ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਗਾਈਡ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਾਜਬ ਤੌਰ ਤੇ ਲੋੜਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਉਲਿੱਖਤ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(3) ਮੁਨਾਸਬ ਸਰਕਾਰ, ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੇਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਵਕਫ਼ਿਆਂ ਤੇ ਮਿਤੀ-ਅੰਤ-ਤੱਕ ਠੀਕ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਹੇਠ-ਲਿਖੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ :-

(ੳ) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼;

(ਅ) ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਹਰਿਕ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਦਾ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਤ ਹੋਵੇ, ਭਾਕ ਅਤੇ ਗਲੀ ਦੁਪਤਾ, ਫ਼ੋਨ ਅਤੇ ਫ਼ੈਕਸ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਜੇ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ

ਦਾ ਇਕੋ ਨਿਕਟਿਕ ਡਾਕ ਪਤਾ:

- (ੲ) ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਰੂਪ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਸੂਚਨਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ;
- (ੳ) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲੋਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਤੋਂ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਪਲੱਬਧ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਰਤੱਵ ;
- (ੴ) ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਪਲੱਬਧ ਸਹਾਇਤਾ;
- (ੵ) ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਅਰੋਪੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਕਰਤੱਵ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਲੱਬਧ ਸਾਰੇ ਉਪਚਾਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;
- (੶) ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਅਨੁਸਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਪਬੰਧ;
- (ੳ) ਕਿਸੇ ਸੂਚਨਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫ਼ੀਸਾਂ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟਿਸ; ਅਤੇ
- (ੵ) ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੂਚਨਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤਿਰਿਕਤ ਵਿਨਿਯਮ ਜਾਂ ਗਸ਼ਤੀ-ਪੱਤਰ।

(4) ਮੁਨਾਸਬ ਸਰਕਾਰ, ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਨਿਯਮਤ ਵਕਫ਼ਿਆਂ ਤੇ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਮਿਤੀ-ਅੰਤ-ਤੱਕ ਅਵਸ਼ ਠੀਕ ਕਰੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰੇ।

27. (1) ਮੁਨਾਸਬ ਸਰਕਾਰ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕੇਗੀ।

(2) ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ਬਿਨਾ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਲਈ, ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਅਰਥਾਤ :-

- (ੳ) ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਦੀ ਲਾਗਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਲਾਗਤ ਮੁੱਲ;
- (ਅ) ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਫ਼ੀਸ;

ਮੁਨਾਸਬ ਸਰਕਾਰ
ਦੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ
ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

- (ੲ) ਧਾਰਾ 7 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (5) ਅਧੀਨ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਫ਼ੀਸ;
- (ਸ) ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਅਧੀਨ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਤਨਖ਼ਾਹ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਿਬੰਧਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ;
- (ਹ) ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (10) ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਜਾਬਤਾ; ਅਤੇ
- (ਕ) ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸ਼ਕਤਵਾਨ
ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ
ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ
ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

28. (1) ਸ਼ਕਤਵਾਨ ਅਥਾਰਟੀ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕੇਗੀ।

(2) ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ-ਲਿਖੇ ਸਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਲਈ, ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਅਰਥਾਤ :-

- (i) ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਦੀ ਲਾਗਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਲਾਗਤ ਮੁੱਲ;
- (ii) ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਫ਼ੀਸ;
- (iii) ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਫ਼ੀਸ; ਅਤੇ
- (iv) ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ, ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ
ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ।

29. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹਰ ਇੱਕ ਨਿਯਮ, ਉਸ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਅੱਗੇ, ਜਦ ਉਹ ਇਜਲਾਸ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮੁਦੱਤ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਕ ਇਜਲਾਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਕ੍ਰਮਵਰਤੀ ਇਜਲਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਸਕੇਗੀ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਇਜਲਾਸ ਜਾਂ ਕ੍ਰਮਵਰਤੀ ਇਜਲਾਸਾਂ ਤੋਂ ਤੁਰਤ ਮਗਰੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਜਲਾਸ ਦੇ ਗੁਜ਼ਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨ ਉਸ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੂਪ ਭੇਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਨਿਯਮ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਯਮ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਰੂਪ ਭੇਦ ਕੀਤੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਐਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਭੇਦ

ਜਾਂ ਬਾਤਲਕਰਨ ਦਾ ਉਸ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ।

(2) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹਰਿਕ ਨਿਯਮ ਅਧਿਸੂਚਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ, ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

30. (1) ਜੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਠਨਾਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਅਜਿਹੇ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕੇਗੀ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸ ਕਠਨਾਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ:

ਕਠਨਾਈਆਂ
ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ
ਸ਼ਕਤੀ।

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰੰਭ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਮੁਦੱਤ ਦੇ ਗੁਜ਼ਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਰਿਕ ਹੁਕਮ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ, ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

31. ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਐਕਟ, 2002 ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਿਰਸਨ।
2003 ਦਾ 5

ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ

[ਵੇਖੋ ਧਾਰਾ 13(3) ਅਤੇ 16(3)]

ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ/ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ/ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ/ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਦਾ ਰੂਪ।

“ਮੈਂ, _____, ਜੋ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ/ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ/ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ/ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਇਆ ਹਾਂ, ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਸਹੁੰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚੀ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਕਰਦਾ ਹਾਂ _____ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਠਾ ਰਖਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰਖਾਂਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਠੀਕ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਯੋਗਤਾ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਕਰਤਵਾਂ ਦਾ ਭੈ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ, ਸਨੇਹ ਜਾਂ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਾਲਣ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰਖਾਂਗਾ”।

ਦੁਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ
(ਵੇਖੋ ਧਾਰਾ 24)

ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਗੁਪਤ-ਵਾਕਫ਼ੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਗਠਨ

1. ਗੁਪਤ-ਵਾਕਫ਼ੀ ਬਿਊਰੋ।
2. ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦਾ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ।
3. ਮਾਲ ਗੁਪਤ-ਵਾਕਫ਼ੀ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ।
4. ਕੇਂਦਰੀ ਆਰਥਿਕ ਗੁਪਤ-ਵਾਕਫ਼ੀ ਬਿਊਰੋ।
5. ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ।
6. ਖੁਮਾਰੀ ਜਨਕ ਪਦਾਰਥ ਕੰਟਰੋਲ ਬਿਊਰੋ।
7. ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ।
8. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਹੱਦ ਬੱਲ।
9. ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬੱਲ।
10. ਕੇਂਦਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੁਲਿਸ ਬੱਲ।
11. ਭਾਰਤ-ਤਿਬਤ ਸੀਮਾ ਪੁਲਿਸ।
12. ਕੇਂਦਰੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬੱਲ।
13. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ।
14. ਆਸਾਮ ਰਾਈਫਲਜ਼।
15. ਸਸ਼ਤਰ ਸੀਮਾ ਬੱਲ।
16. ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਜਨਰਲ, ਆਮਦਨ ਕਰ (ਛਾਣ-ਬੀਣ)।
17. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਕਨੀਕੀ ਖੋਜ ਸੰਗਠਨ।
18. ਵਿੱਤੀ ਗੁਪਤ-ਵਾਕਫ਼ੀ ਯੂਨਿਟ, ਭਾਰਤ।
19. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਰੁੱਪ।
20. ਸੁਰੱਖਿਆ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸੰਗਠਨ।
21. ਸੀਮਾ ਸੜਕ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ।
22. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਰਿਸ਼ਦ, ਸਕੱਤਰੇਤ।